

Xipuku hi tipijama ta Kokwana

Ntsheketo hi Kai Tuomi

Mikombiso hi Magriet Brink na Leo Daly

Onke a etlele vurhongo swinene emubedweni wa yena lowutsongo, exikamaranini xa yena, endlwini leyi a tshama eka yona na Manana, Tatana, Kokwana, ni ximbyanyana lexi a va ku i Puppy. Puppy a a etlele eka nkumba wo tshwuka kwala tlhelo ka nenge wa mubedo wa Onke. A ba mantonoro a ri karhi a lorha a khoma vamaxindyana ephakeni.

Hi nkarhi walowo Onke a twa huwa leyikulu kutani a pfuka hi ku chava. A koka nkumba a tifunengeta nhloko. “Ndza tshemba a ku nga ri xinghunghumani kumbe xipuku xo chavisa. A ndzi swi rhandzi swipuku.” a vula, a ri karhi a rhurhumela.

PHOROO! “Hi xexo nakambe,” a vula, a ringeta ku titiyisa. “Ndzi fanele ku lavisisa leswaku huwa leyi yi huma kwihi.” Kutani Onke a teka thochi ya rihlaza ya pulastiki leyi a yi veka eka tafula ra yena ra le tlhelo ka mubedo, a voninga hinkwakonkwako kwala kamareni.

“Xana u ehleketa leswaku yi nga va yi ri huwa ya xipuku?” Onke a vutisa Puppy, loyi a ha etlele na ku lorha a ri karhi a hlongorisa vamaxindyana. Onke a n’wi bambatela nhloko.

HUU! HUU! I huwa leyintshwa leyi humaka hi le handle.

“Xana ku nga va ku ri xipuku?”
ku vutisa Onke, a ri karhi
voninga thochi ya yena hi fasitere.

Nchumu wukulukumba,
wo nona wa buraweni, wa
miri wa tinsiva, ni nomu wa
xitshopana, a wu tshame
erhavini ehandle. Onke a
hleka kutani a ku, “Lexiya a
hi xipuku. Ntsena i xikhovha
lexi xi nga titshamela ehenhla
ka murhi. Kambe swa ndzi
hlamarisa leswaku i yini xi
endlaka mpfumawulo lowuya
wo phorha?”

HUU! HUU! Xikhovha lexikulu xi tlharamula timpapa xi haha xi tsemakanya xirhapa.

“Swikhovha swi hlota makondlo ni timbeva nivusiku, hikwalaho vanhu a va koti ku swi vona. I nkateko loko wo tshika u vone xikhovha,” ku vula Onke. “Kunene a hiswona, Puppy?”

Kambe Puppy a ha tietlelerile, kutani Onke a n’wi nwaya xikhwidzana xa yena xa voya kambe yena a ba mantonoro a vumbuluka ehenhla ka nkumba wa yena wo ntshwuka.

“Kumbexana ndzo tivungunya,” ku ehleketa Onke. Kambe kee a vona xin’wana xa ntimba xo chavisa lahaya khonweni ya kamara. A xi vonaka wonge i xinghunghumana lexikulu xa timpapa tonge i ta koti ni minwala ya nghala ni timhondzo ta wonge i nguluve ya nhova.

“Xana ku nga va kuri xipuku?” a tivutisa, a ri karhi a voninga hi thochi ekhonweni ya kamara. Onke a hleka loko a kuma ntiyiso wa leswaku i yini. “Ntsena i mpahla ya mina ya thyaka, leyi yi nga hayekiwa exitulwini. A ndzi fanele ndzi yi susile tanihilaha Manana a nga ndzi kombela hakona. Kunene a hiswona, Puppy?” Kambe Puppy a ha etlele.

“Kambe a yi ri huwa yo phorha yini liya ndzi nga rhanga ndzi yi twa?” ku vula Onke. *PHOROO!* A twa huwa leyi nakambe kutani a rhurhumela. “Ku *fanele* ku ri xipuku,” a ehleketa, “naswona xi twala wonge xi haha kwala handle ka kamara ya mina.”

Onke a ringeta ku titiyisa swinene, hambileswi matsolo ya yena a ya rhurhumela ku fana ni byanyi byi biwa hi moya. A hlometela ehandle a tumberile endzhaku ka rivanti ra kamara ya yena, kutani a languta eka phaseji leyi ya xinyami.

Kambe a ku nga ri na nchumu na kwalaho, ntsena a ko va tintangu ta vatswari va yena ekusuhi na khumbi, na xindhichana xa Puppy xo nwela mati eka metse lowutsongo. Onke a nyandlamela ehenhla ka khaphete kwala phasejini, a hundza kamara ra vatswari va yena, a hlometela ekhixini.

“I xipuku!” a huwelela, a ri karhi a voningela thochi ra yena eka ndzhuti wa ntima lowu a wu yime ekusuhi ni xitofu. Xipuku a xi ambele tipijama ta wasi na tinyimpfu eka tona.

“Letiya i tipijama ta Kowana,”
ku vula Onke.
“Hikwalahokayini u yive tipijama ta Kowana, Xipuku?”
Onke a voningela thochi ya yena ehenhla leswaku a vona xikandza xa xipuku. Kasi i Kokwana!

“Onke,” ku vula Kokwana, a pfule na nomo hi ku hlamala.
“U ndzi chavise ngopfu. A ndzi ehleketa leswaku u xipuku.”

“A ndzi ehleketa leswaku *mi* xipuku,”
ku vula Onke, a ri karhi a hlekelela. “Xana mi endla yini laha khixini vusiku byo tani, Kokwana?”

“A ndzi nga kotu ku etlela,” ku vula Kokwana, “hikwalaho ndzi nga ta laha khixini ku ta kuma bikiri ra masi yo kufumela na makokisi. Xana wa swi lava ku dya swineke na mina vusiku lebyi?” Onke a n’wayitela a pfumela hi nhloko.

Kutani yena na Kokwana va tshama etafuleni ra le khixini va bulela ehansi loko va ri karhi va thotha ni ku phorha makokisi ya botere eka masi yo kufumela emabikirini. Endzhaku va lulamisa sameji ro oxiwa va avelana, a ri cheriwe nguluve, chizi, tamatisi, ni lethasi ya rihlaza.

Loko va hetile ku dya ni ku nwa, va hlamba meno ya vona ra vumbirhi eka madyambu man'we. Kutani Onke a perisa Kokwana wa yena ivi a tlhelela ekamareni ra yena. Loko a pfula rivanti, Puppy a tlulela ehenhla a vukula.

“Puppy,” ku vula Onke, a ri karhi a n’wi bambatela hloko. “Xana a wu ehleketa leswaku ndzi xipuku?”

Puppy a n’wi nantswela xikandza kutani a vumbulukela ehenhla ka nkumba wa yena wo tshwuka.

“Ndzi kume nhlamula ya mihlolo vusiku bya namuntlha. Xana a wu swi tiva, Puppy?” ku vutisa Onke.

Kambe Puppy se a khondlile a pfale ni mahlo ya yena.

“Yaleyo yi languteka yi ri miehleketo leyinene,” ku vula Onke.

“U etlela kahle, Puppy.”

ENDLA VUTUMBULUXI!

- Mbyana ya Onke, Puppy a yi ri eku lorheni. Khutaza vana va wena ku dirowa xifaniso
- xa Puppy a biwe hi vurhongo kutani u va kombela leswaku va tsala miehleketo
- ya xibyabyani lexi nga na xifaniso lexi kombaka leswi Puppy a lorha hiswona.

Xipuku hi tipijama ta Kokwana

Ntsheketo hi Kai Tuomi • Mikombiso hi Magriet Brink na Leo Daly

Xifaniso

Mbyana ya Onke, Puppy a yi ri e ku lorheni. Dirowa xifaniso xa Puppy a etlele vurhongo lebyikulu kutani u dirowa xirhendzevutana xa marito ni xifaniso ku kombisa leswi Puppy a ri e ku swi lorheni.

Ku Hlaya

Vana muxopaxopi wa ntsheketo! Kuma marito lama ku byelaka leswaku:

- ★ Onke se a hlambile meno emahlweni ko ya etlela eku sunguleni ka ntsheketo
- ★ Onke a ehleketa leswaku a ta va a nga chavanga ngopfu loko a swi tivile leswaku i yini a xi vanga pongo leri ri n'wi pfuxeke
- ★ aa chava loko a langutisa ephasejini leri dzwihaleke
- ★ aa ehleketa leswaku xipuku a xi ambale tipijama ta Kokwana
- ★ Puppy a file hi vurhongo emubedweni wa Onke loko Onke a ri exitangeni.

Ku Tsala

Tsala xitori xa wena malunghana ni leswi humeleleke nivusiku.

Ntirho wa vutshila

U nga rhandza ku dya yini exikarhi ka vusiku xo khomisa? Tirhisa mbila yo tlanga hi yona kumbe vumba ku endla xo khomisa exikarhi ka vusiku.

Encenyeta

I tindlela tingani leti u nga ti kumaka to tiendla xipuku lexi chavisaka? Ambalani ku fana ni swipuku kutani mi chavisana hi ku siyerisana. U ehleketa leswaku swipuku swi khomana njhani? Swi kombiseni.